

Helvede er de andre

Axel Bolvig

Hvis Jean-Paul Sartre har ret i, at 'Helvede er de andre', så kan kirken trygt afskaffe det. 'De andre' har overtaget Inferno, som vel i dag bedst kan oversættes til en miljøkatastrofe. I den sene middelalder havde kirken derimod brug for at fremmane Helvede i et desperat forsøg på at skrækstyre den brede befolkning. Dermed er bare ikke sagt, at menigmand led af den helvedesangst, som kirkens folk fremmanede, og som vi så ofte tror dominerede datidens hverdag. Tværtimod.

I hvert fald fremmaner vores kalkmalerier et andet billede. I den tidlige aristokratiske romanske kunst fra 11-1200-tallet er Helvede stort set fraværende. Derimod findes der mange skildringer fra 1350-1550 - ikke så meget af selve Helvede som af fragten af sjæle mod Helvedesgabet.

Men det er tilsyneladende ikke menigmand, som trækkes mod den evige fortabelse af grimme djævl, snarest de, som har begået en af de syv dødssynder. Og påfaldende nok er der usædvanlig mange af kirkens egne folk i den skare. Bisper med deres elskerinder hører naturligvis hjemme her, fordi et brud på cølibatsløftet må betragtes som luxuria, hor.

Derimod sikrede menigmand sig. I forbindelse med fremstillingerne af Dommedag ses ofte den såkaldte sjælevejning, hvor de dødes gode og dårlig gerninger vejes imod hinanden. Mens djævl trækker den onde skål ned, trykker Jomfru Maria eller ærkeenglen Michael den gode skål ned. Og her taber djævlene.

Blandt de rigtig mange sjælevejninger går det altid godt for den døde. Vejningen viser et positivt resultat. Helvede må ikke bare vente. Det er forbeholdt de, der har begået en dødssynd.

Kun ét sted over det ganske land ender det galt, i Højby kirke i Ods herred. Her kan Michael ikke hamle op med djævlene. Ja i Højby findes der intet paradys, som ganske ejendommeligt er blevet erstattet med Helvede.

Den kirke, som er berømt for Mikaels flotte vinger, rummer en dyster undergangsstemning. I alle de andre er Helvede nok ikke afskaffet men gjort til et reservat for de, som slet ikke kom på Michaels vægt.

Så hvorfor ikke afskaffe Helvede? Så slipper paver, bisper, munke og horkvinder også for det skrækkelige ophold.